

SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

- BUDOUCNOST CENY

JINDŘICHA CHALUPECKÉHO

ÚVOD	01
<u>ZADÁNÍ A METODOLOGIE VÝZKUMU</u>	01
SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	02
<u>DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ</u>	02
» Složení respondentů - čím se zabývají, jaký mají vztah k CJCh a jak dlouho ji sledují?	02
» Kontinuita a proměny v čase - vnímání proměň CJCh	03
» Jak dobře plní CJCh svou roli?	05
» Jaké hodnoty by měla CJCh reprezentovat?	07
» Cílové skupiny a komunikace	09
» Očekávání do budoucna	09
» Budoucí role CJCh podle cílových skupin	11
» Očekávání umělců a umělkyně	11
<u>SHRNUTÍ FOKUSNÍCH SKUPIN</u>	13
» Mladí umělci a umělkyně	13
» Laureáti a laureátky, finalisté a finalistky	14
INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	16

ÚVOD

ZADÁNÍ A METODOLOGIE VÝZKUMU

V roce 2020 se finalisté a finalistky Ceny Jindřicha Chalupického rozhodli odstoupit od soutěžního procesu výběru jediného laureáta či laureátky. Ve společném prohlášení tento krok zdůvodnili mimo jiné tím, že podle jejich názoru princip soutěže do umění nepatří. Následující text shrnuje výsledky výzkumného šetření, jehož výchozím bodem byla právě otázka, zda má být soutěživost součástí uměleckého světa, a jaké argumenty lze uvést pro i proti. Cílem bylo získat přehled o tom, jaký smysl má soutěž pro různé skupiny aktérů, pro které je Cena Jindřicha Chalupického (CJCh) podstatná a kteří ji sledují.

Výzkum se zaměřil na minulost, současnost i možný budoucí vývoj CJCh a probíhal ve třech fázích:

- 1) Osm polostrukturovaných hloubkových rozhovorů** se zástupci umělecké a uměleckoprofesní komunity (umělci a umělkyně, členové a členky správní rady CJCh, teoretici, kurátoři a kurátorky, vyučující na uměleckých školách). Cílem rozhovorů bylo získat prvotní vhled do diskuze ohledně současného vývoje CJCh, zmapovat hlavní názorové proudy a získat podklad k designu dotazníkového šetření.
- 2) Dotazníkové šetření** pomocí online dotazníku, který vyplnilo 138 respondentů z tří hlavních cílových skupin: umělci a umělkyně (včetně laureátů a laureátek a bývalých a současných finalistů a finalistek CJCh), profesionálové a profesionálky v oblasti umění (kurátoři, teoretici, vyučující) a zainteresovaná veřejnost (laici, kteří ale CJCh znají, dlouhodobě ji sledují a mají k ní vybudovaný vztah).
- 3) Dvě fokusní skupiny** s 1) mladými umělci a umělkyněmi a studenty a studentkami uměleckých škol, kteří se do CJCh potenciálně hlásí, mohou hlásit či byli nominováni a 2) laureáty a laureátkami a finalisty a finalistkami uplynulých ročníků CJCh.

Jednotlivé fáze na sebe navazovaly a cílem bylo rozvíjet postupně sbíraná data a ověřovat je. Rozhovory sloužily jako podklad pro dotazníkové šetření a výsledky dotazníkového šetření byly následně ověřovány a důkladněji zkoumány skrze fokusní skupiny.

SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

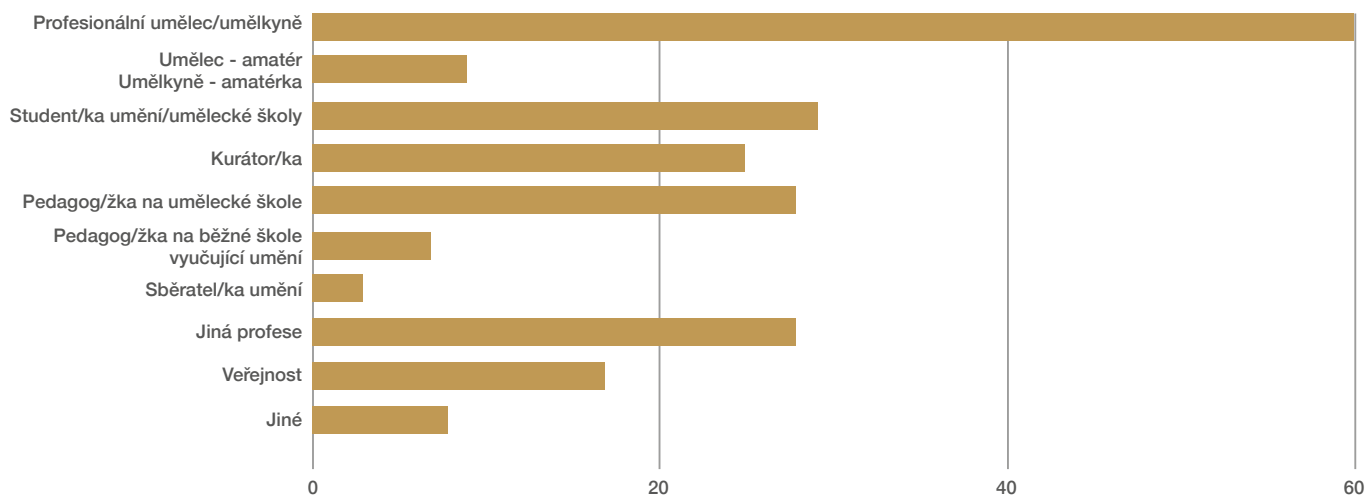
DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Složení respondentů - čím se zabývají, jaký mají vztah k CJCh a jak dlouho ji sledují?

- » Polovina respondentů se zajímá z profesního hlediska
- » Cca 20% jsou umělci a umělkyně, kteří se do CJCh hlásili nebo hlásí
- » Cca 30% lidé s osobním zájmem o CJCh
- » Tomu odpovídá také to, že víc jak polovina respondentů aktivně vyhledává informace, třetina se zajímá, ale nevyhledává a 7,2% má “obecné povědomí”

Dotazník vyplnila z 80% především odborná veřejnost, která se o CJCh zajímá z profesního hlediska.

Graf 1 - respondenti podle povolání¹

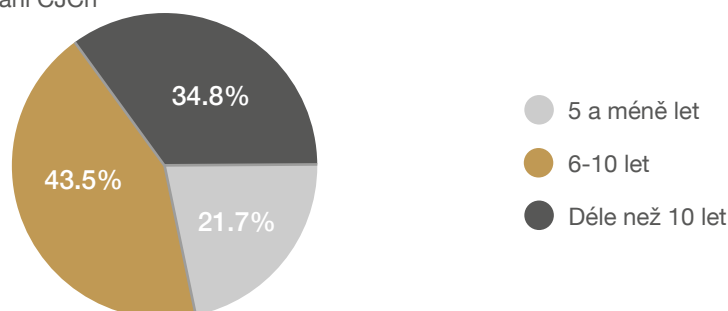

Poznámka: Většina respondentů se přiřadila k vícero možnostem

Graf 2 - Respondenti podle délky sledování CJCh

Jak dlouho sledujete CJCh?

138 responses

¹ Ze všech grafů byly pro větší přehlednost odstraněny odpovědi, které zaškrtl/a pouze jeden/na respondent/ka.

Kontinuita a proměny v čase

- vnímání proměn CJCh

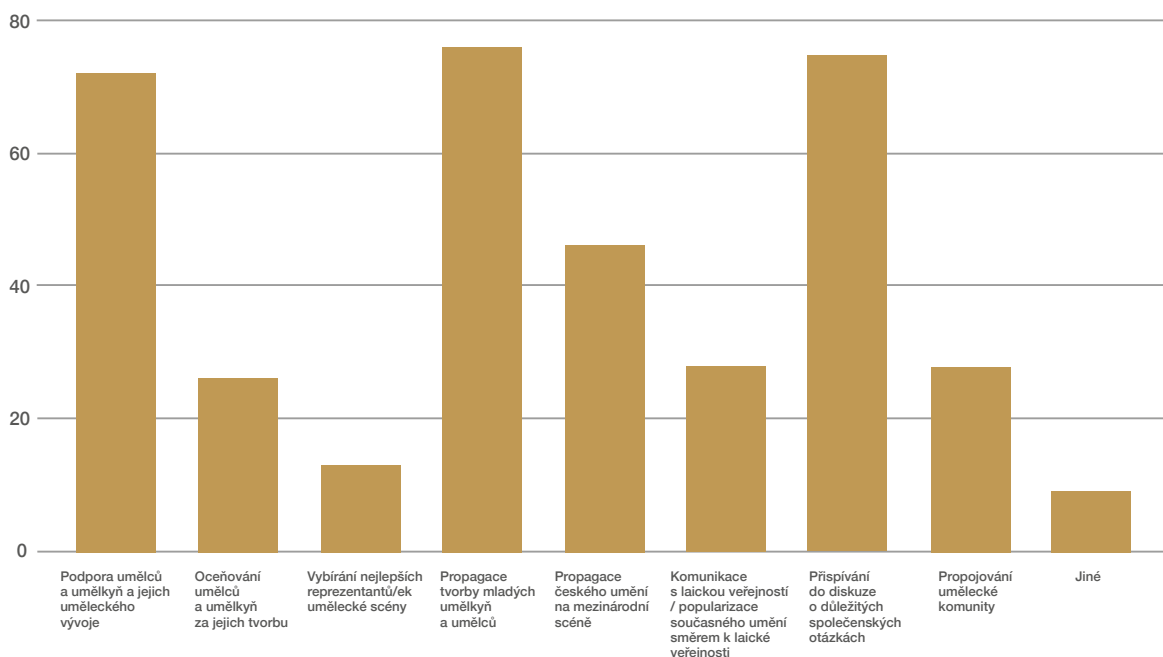
Tato část dotazníku se zaměřila na vnímání proměny CJCh v dlouhodobém časovém horizontu. Respondenti a respondentky byli dotazováni, zda tuto proměnu vnímají a pokud ano, zda ji hodnotí pozitivně, či negativně. Dále respondenti posuzovali jednotlivé aspekty fungování CJCh s ohledem na jejich proměnu v čase.

Na vnímání změn (změnila se cena pozitivně, nebo negativně?) neexistuje mezi respondenty shoda:

- » Nejčastěji si lidé myslí, že se změnila velmi (7-8 bodů z 10 možných, celkem 30% odpovědí).
- » 50% respondentů hodnotí změny spíše pozitivně (známkou 7 a výše z maximálních 10).
- » Nejvíce **pozitivně** (Graf 3) jsou vnímány oblasti “Propagace tvorby mladých umělkyň a umělců” (76 hlasů), “Přispívání do diskuze o důležitých společenských otázkách” (75 hlasů) a “Podpora umělců a umělkyň a jejich tvorby” (73 hlasů).
- » **Negativně** (Graf 4) jsou hodnoceny změny v oblastech: “Komunikace s laickou veřejností / popularizace současného umění směrem k laické veřejnosti” (60 hlasů) a “Vybírání nejlepších reprezentantů/ek umělecké scény” (53 hlasů).

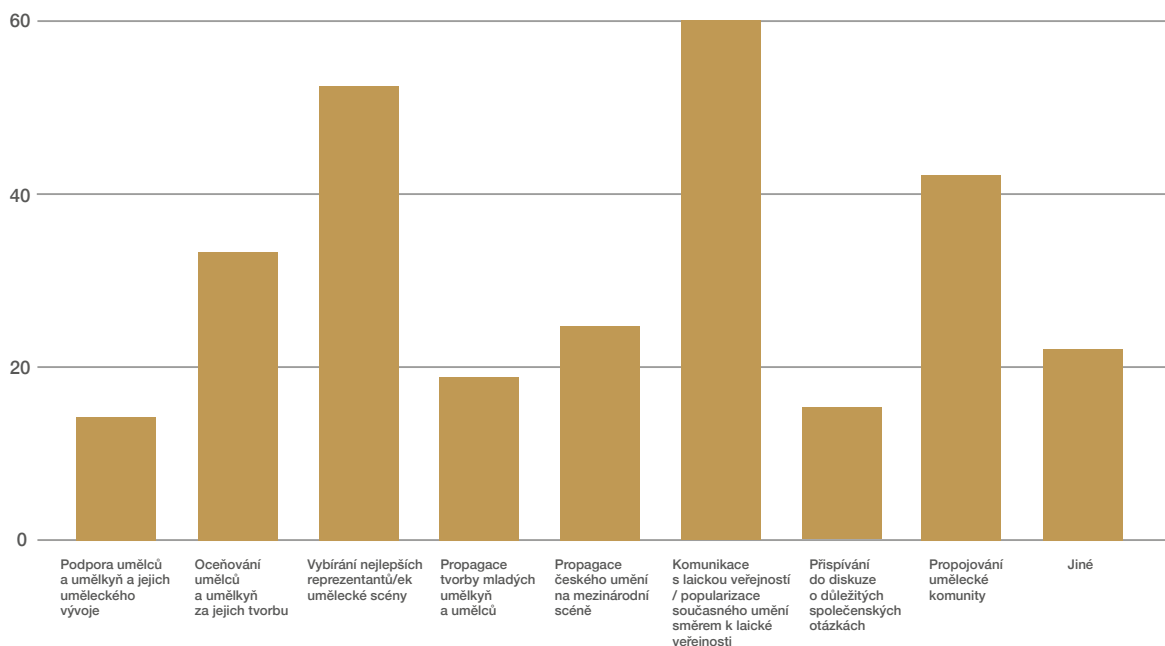
Graf 3: Vnímání změn pozitivně (podle jednotlivých oblastí)

Které z těchto oblastí se změnilo pozitivně během doby, co CJCh sledujete?

Graf 4: Vnímání změn negativně (podle jednotlivých oblastí)

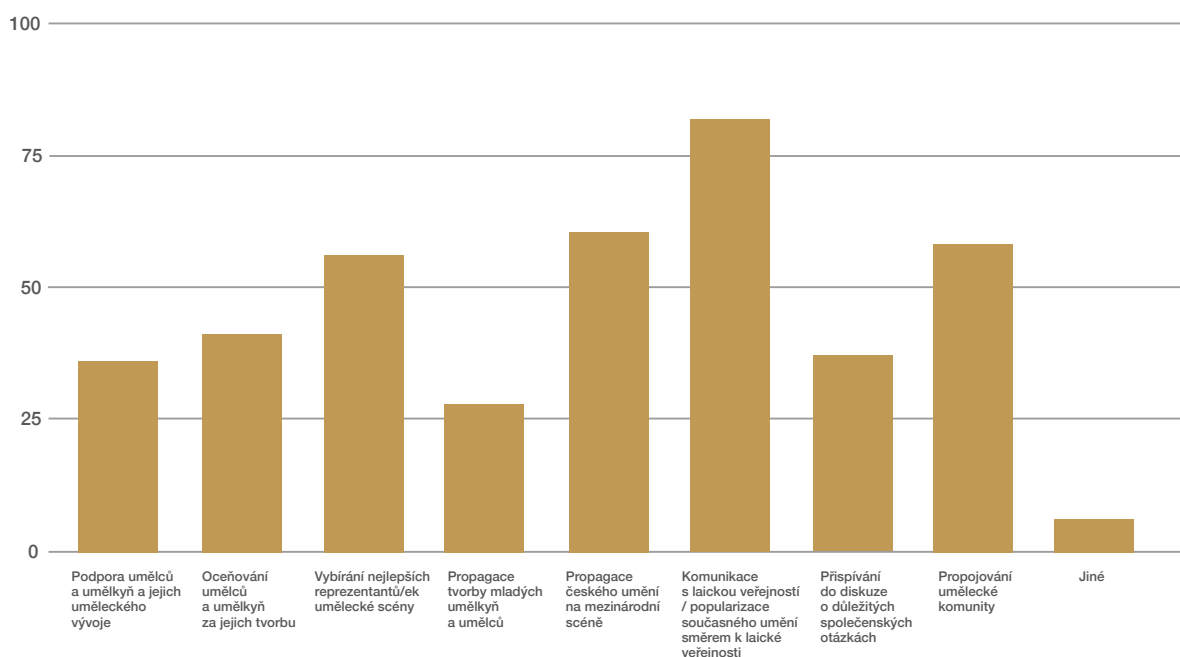
Které z těchto oblastí se změnilo negativně během doby, co CJCH sledujete?

» Na otázku **“která z těchto oblastí by se měla změnit”** zároveň velmi často zazněla odpověď **“komunikace s laickou veřejností”** (82 hlasů). Je tedy evidentní, že komunikace s širokou veřejností je vnímána jako podstatná a zároveň určitým způsobem nezládnuté téma.

Graf 5: Oblasti, které by se měly změnit

Které z těchto oblastí by se podle Vás měly změnit?

- » Mezi dalšími oblastmi, které by se dle odpovědí měly do budoucna změnit, dominuje “Propagace českého umění na mezinárodní scéně” (60 hlasů), “propojování umělecké komunity” (58 hlasů) a “vybírání nejlepších reprezentantů umělecké komunity” (56 hlasů). Oblasti, kde jsou odpovědi velmi rozdílné či jsou považovány za ty, kde je nutná proměna, lze tedy vnímat jako ty nejvíce problematické.

Vybrané citace k tématu vnímání změn a kontinuity CJCh:

- » *Z diskuzí v kulturní komunitě vidím silný názor, že prestiž a zájem o CJCh upadá. Zásadně negativní je důraz na politiku, ideologii a aktivismus.*
- » *Přijde mi, že cena Chalupeckého čím dál, tím méně podporuje rozmanitost v umění. Spíše mám pocit, že se poslední dobou prezentuje jako společnost s kompetencí určovat trendy. Což není úplně zdravý přístup.*
- » *Myslím, že se toho hodně změnilo od té doby, co SJCh vedla Lenka Lindaurová, a hodnotím to rozhodně pozitivně. Nemůžu si pomoci v tom, že jde pořád o princip soutěže, který podle mě dnes už moc nefunguje, a to ani v tom, že by vybíral ty úplně nejlepší a nejzajímavější umělce/kyně. Tak si vlastně říkám, jestli je to potřeba. (Respektive myslím si, že na scéně existuje spousta lidí, kteří třeba byli jen nomino- vaní a laureáty se nikdy nestali a mnohdy je jejich tvorba mnohem zajímavější než tvorba laureátů a laureátek).*

Jak dobře plní CJCh svou roli?

Série otázek se zaměřovala na hodnocení jednotlivých oblastí, ve kterých CJCh působí a dále hodnocení toho, jak dobře v nich plní svou roli. Oblasti byly v dotazníku předem definované jako výčet jednotlivých možností. Výsledkem je spíše přehled o tom, co respondenti a respondentky považují za důležité než detailní definice toho, jakou roli CJCh zastává. Podrobnou definici bohužel není možné skrze metodu dotazníkového šetření zachytit. U této oblasti jsou odpovědi rozebrány také podle toho, jak odpovídaly jednotlivé cílové skupiny - konkrétně 1) studenti a studentky, mladí umělci a umělkyně, kteří se do CJCh hlásí nebo možná budou hlásit v budoucnu, 2) bývalí i současní laureáti a laureátky, finalisté a finalistky CJCh a 3) profesionálové a profesionálky v oblasti umění (pedagogové, teoretičky, kurátoři atp.) Analýza podle cílových skupin byla provedena tam, kde se odpovědi jednotlivých skupin od sebe navzájem výrazně lišily.

- » CJCh v současnosti nejlépe plní svoji roli v těchto oblastech: “podpora umělců a umělkyň a jejich uměleckého vývoje”, “propagace tvorby mladých umělkyň a umělců, přispívání do diskuze o důležitých společenských otázkách”.
- » Negativně jsou hodnoceny oblasti: “propagace českého umění na mezinárodní scéně”, “komunikace s laickou veřejností”.

Co považují za nejdůležitější z hlediska role CJCh jednotlivé cílové skupiny?

Studenti a studentky, mladí umělci/umělkyně potenciálně se hlásící do CJCh

1. Přispívání do diskuze o důležitých společenských otázkách
2. Podpora umělců a umělkyní a jejich uměleckého vývoje
3. Propagace tvorby mladých umělců a umělkyní
4. Propojování umělecké komunity

Laureáti a laureátky, finalisté a finalistky

Cena plní nejlépe svojí roli v těchto oblastech:

1. Přispívání do diskuze o důležitých společenských otázkách
2. Propagace tvorby mladých umělců a umělkyní
3. Propagace českého umění na mezinárodní scéně

Pedagogové a pedagožky, teoretici a kurátoři a kurátorky

Cena plní nejlépe svojí roli v těchto oblastech:

1. Přispívání do diskuze o důležitých společenských otázkách
 2. Podpora umělců a umělkyní a jejich uměleckého vývoje // Propagace tvorby mladých umělců a umělkyní
 3. Propagace českého umění na mezinárodní scéně
- » Věkově starší cílové skupiny (tedy finalisté, laureáti a profesionálové) kladou výrazně větší důraz na propagaci českého umění na mezinárodní scéně, která mladým umělcům nepřipadá tak důležitá.
- » **Komunikace s veřejností z odpovědí všech cílových skupin vychází jako nejméně zvládnuté, a problematičtější téma, které zároveň nejvíce lidí považuje za velmi důležité.**

Vybrané citace k tématu role CJCh:

- » *K propojování umělecké komunity – nemyslím si, že to není důležité, ale že to dle mého názoru nemůže být role CJCh, protože soutěž vždycky spíš rozděljuje, než spojuje.*
- » *Vůči aktuálnímu přístupu CJCh k oceňování umělců a řešení aktuálních společenských otázek mám ambivalentní vztah. Nedokážu se rozhodnout, jestli je to dobře, nebo špatně, tak sleduji ostražitě. Vyhrocené polohy a silná gesta budí hodně (mediální) pozornosti, upozadují ale zároveň samotné umění a znesnadňují jeho srozumitelnost veřejnosti (prohlubují předsudky vůči umělecké scéně).*
- » *Je podle mne důležité, aby vznikala diskuze díky dílům reagujícím přímo na konkrétní a těžko opomenutelné současné problémy, zároveň aby však zůstala viditelná i tvorba, která apriori diskuzi nevyvolává.*

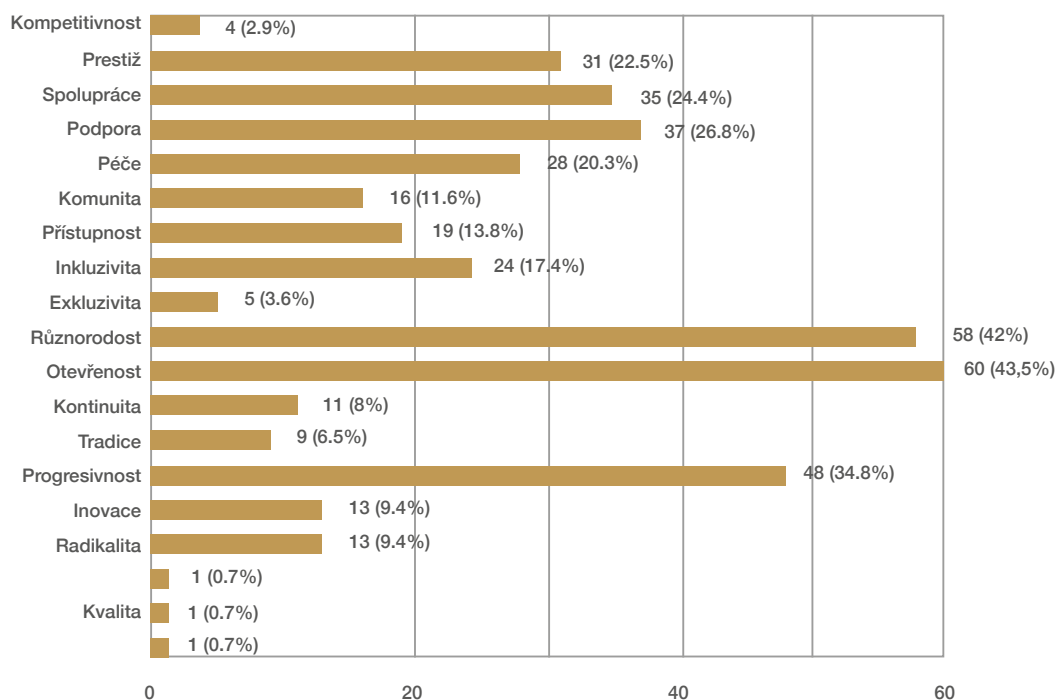
Jaké hodnoty by měla CJCh reprezentovat?

Série otázek se pokusila definovat hodnotové zaměření CJCh. Stejně jako u předchozí otázky, měli respondenti a respondentky možnost vybírat z předem daného seznamu hodnot, výsledkem je tedy opět spíše popis trendu než hloubková diskuze o tom, jaké konkrétní hodnoty CJCh definuje.

Graf 6 - Jaké hodnoty by měla CJCh reprezentovat²

Jaké hodnoty by podle Vás CJCh měla reprezentovat?

138 responses

Nejčastěji zmiňované hodnoty napříč cílovými skupinami:

1. Otevřenost
2. Různorodost
3. Progresivnost

Podle cílových skupin:

Studenti a studentky, mladí umělci/umělkyně potenciálně se hlásící do CJCh

1. Progresivnost
2. Různorodost
3. Otevřenost, spolupráce

² Tři různí respondenti jako vlastní odpověď uvedli hodnotu kvalita, proto je v grafu rozepsaná.

Laureáti a laureátky, finalisté a finalistky:

1. Různorodost
2. Otevřenost
3. Progresivnost

Pedagogové a pedagožky, teoretici a teoretičky, kurátoři a kurátorky:

1. Otevřenost
2. Různorodost
3. Progresivnost
4. Podpora

Otevřenost a různorodost jsou obecně napříč všemi cílovými skupinami považovány za nejdůležitější hodnoty, které by měla CJCh reprezentovat. Při diskusi ve fokusních skupinách (viz níže) zároveň vyplynulo, že *různorodost* je vnímaná na mnoha úrovních - jako různorodost oceňovaných uměleckých žánrů, věková různorodost vítězů či vítězek, různorodost poroty. Zároveň často zazníval názor, že je potřeba na ni klást důraz, protože se postupně vytrácí.

Vybrané citace k otázce budoucnosti a důležitosti hodnot reprezentovaných CJCh:

- » *Otevřenost a přístupnost vnímám synonymně jako neelitářské přijímání různorodých názorů, osobností a jiných ideí, avšak i umělců, třeba tzv. na okraji.*
- » *I bez zásadních změn bude CJCh plnit unikátní roli v naší lokální scéně. Pokud ovšem k nějakému zásadnímu vývoji a změně dojde, je tu potenciál pro přerod v instituci se „službami“ pro umělce, která nemá v našem kontextu paralelu a může díky tomu umožnit rozvoj mladého českého umění zcela novým způsobem.*
- » *Naprostou zásadní je, aby cena umožňovala diskusi nad věcmi, které prezentuje. Aby to byla bezpečná půda, kde se lze bavit nad obsahem. Dnes už jsou snad jasné důvody pro otevřenost a spolupráci, proti kompetitivnosti. Cena by se měla tyto hodnoty za každou cenu snažit uhájit i před tlakem sponzorů, kteří jsou možná coby soukromé společnosti stále krátkozrací.*
- » *Myslím, že je důležité podporovat osobitý výtvarný názor neovlivněný mainstreamem, což by se mělo projevat na výběru poroty. Hledat specifický projev a nedávat české umění do srovnání se západní Evropou. Snažit se o srozumitelnou komunikaci s veřejností a tím kultivovat vyjadřovací schopnosti uměleckých profesionálů. Hlavně bojovat proti kryptojazyku a prázdným frázím. Schopnost vidět se zvenčí, nejen z pohledu umělecké komunity.*
- » *Pro mladé umělce může CJCh vytvářet určitý mýtus, představu určitého typu kariéry, schématu cesty, v případě oceňování umělce, toho nejlepšího na úkor ostatních. Uvnitř scény to pak vytváří napětí. Tvorba patří všem, je to o sdílení, ne o sdělení.*
- » *Cena by se měla vrátit k prestiži a respektu, kterou měla prvních 20 let existence, kdy do finále byli vybráni autoři, jejichž tvorba byla již respektovaná a měli za sebou silné výstavy. Dnes to jsou širší veřejnosti v podstatě neznámí umělci, kteří toho za sebou tolik nemají.*
- » *Představuji si, že mladé umění bude progresivní, bude hovořit o zásadních hodnotách a principech ve společnosti, bude feministické, komunitní, otevřené, komunikativní a bude mít potenciál reálných změn. Zbaví se kompetice a zbytečné exkluzivity. Přeformuluje, co umění dává a má dávat společnosti. Bude spojovat a přesahovat umělecký svět.*
- » *Cena má mít prestiž, aby nebyla marginální událostí pouze pro zainteresované.*

Cílové skupiny a komunikace

Otázky ohledně komunikace se zaměřovaly především na specifikaci cílových skupin - tedy na to, s kým by měla CJCh především komunikovat a také na hodnocení důležitosti jednotlivých cílových skupin pro komunikaci.

- » Za nejdůležitější cílové skupiny, se kterými by měla CJCh komunikovat, jsou považovány v tomto pořadí: umělci a umělkyně, studenti a studentky VŠ i SŠ, pedagogové, umělečtí kritici a média a neobdobná zainteresovaná veřejnost (lidé, kteří jsou laici, ale zajímají se o umění). Rozdíly v důležitosti nejsou velké, převládají mírně umělci, ale jinak jsou uvedené skupiny vnímané jako skoro stejně důležité.
- » Směrem k laické veřejnosti by CJCh měla především: vysvětlovat důležitost umění, informovat o něm, vysvětlovat, jak je financované. Za nejdůležitější je považované plnit roli obecné osvěty. Dále je velmi důležité vysvětlovat současné trendy. S velkým odstupem následuje role vysvětlovat a propagovat práci laureátů/finalistů. Celková komunikace důležitosti umění je považovaná za výrazně podstatnější než komunikace finalistů/laureátů a jejich díla.

Očekávání do budoucna

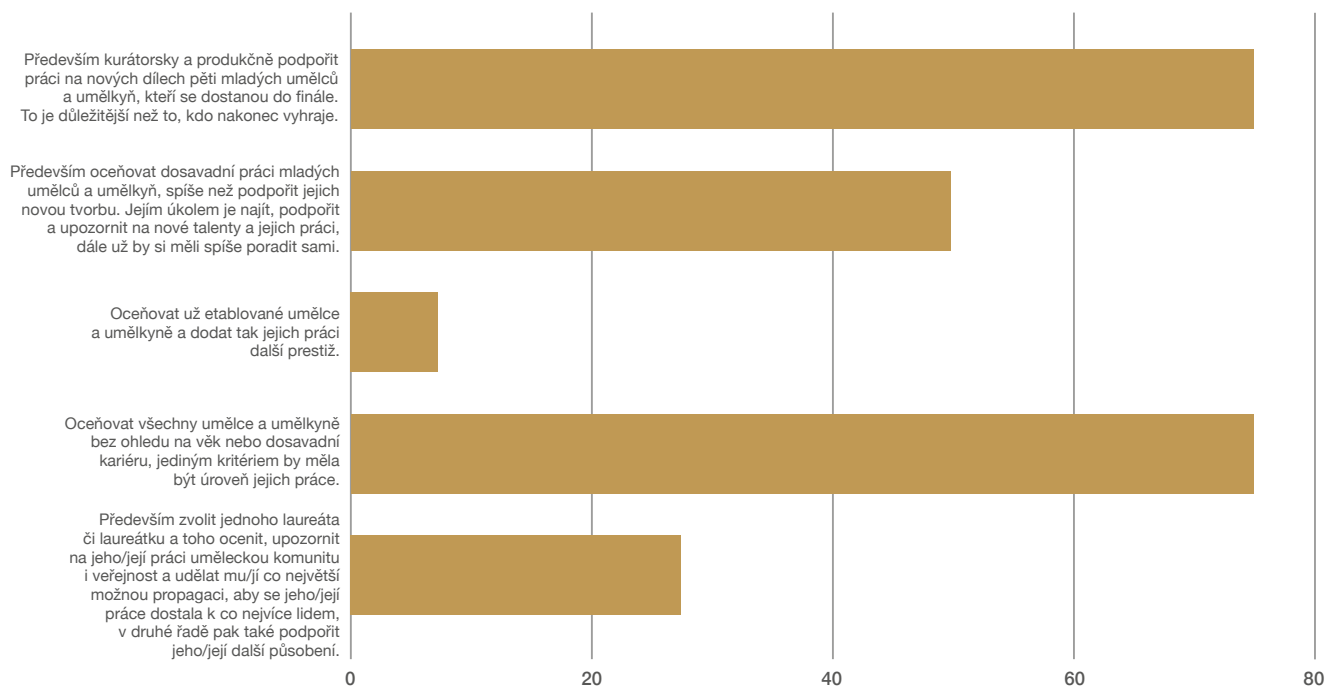
Poslední část dotazníku zkoumala představy respondentů/ek o tom, jakou roli by CJCh měla hrát v budoucnu a jakým směrem by se měla ubírat. Respondenti a respondentky měli možnost zaškrtnout předem definované výroky (jeden a více), se kterými nejvíce souhlasili.

Nejvíce respondenti/ky souhlasili s výroky:

- » CJCh by měla “Především kurátorsky a produkčně podpořit práci na nových dílech pěti mladých umělců a umělkyní, kteří se dostanou do finále. To je důležitější, než kdo nakonec vyhraje.
- » CJCh by měla “Oceňovat všechny umělce a umělkyně bez ohledu na věk nebo dosavadní kariéru, jediným kritériem by měla být úroveň jejich práce.”

Graf 7 - Očekávání do budoucna

Cena by do budoucna měla spíše:

legenda

Cena by do budoucna měla spíše:	Počet hlasů
Především kurátorsky a produkčně podpořit práci na nových dílech pěti mladých umělců a umělkyní, kteří se dostanou do finále. To je důležitější, než kdo nakonec vyhraje.	75
Především oceňovat dosavadní práci mladých umělců a umělkyní, spíše než podpořit jejich novou tvorbu. Jejím úkolem je najít, podpořit a upozornit na nové talenty a jejich práci, dále už by si měli spíše poradit sami.	50
Oceňovat už etablované umělce a umělkyně a dodat tak jejich práci další prestiž.	7
Oceňovat všechny umělce a umělkyně bez ohledu na věk nebo dosavadní kariéru, jediným kritériem by měla být úroveň jejich práce.	75
Především zvolit jednoho laureáta či laureátku a toho ocenit, upozornit na jeho/její práci uměleckou komunitu i veřejnost a udělat mu/jí co největší možnou propagaci, aby se jeho/její práce dostala k co nejvíce lidem, v druhé řadě pak také podpořit jeho/její další působení.	27

Budoucí role CJCh podle cílových skupin

Napříč cílovými skupinami je budoucí role CJCh spatřována především v podpoře mladých umělců a jejich tvorby.

Podle jednotlivých cílových skupin by cena do budoucna měla ze všeho nejvíce:

Studenti a studentky, mladí umělci/umělkyně potenciálně se hlásící do CJCh

- » Cena má díla umělců a umělkyní představit široké veřejnosti
- » Cena má napomoci k získávání dalších příležitostí
- » Cena má umělcům poskytnout podporu a péči
- » Cena má umělcům a umělkyním poskytnout platformu pro další tvorbu

Laureáti a laureátky, finalisté a finalistky:

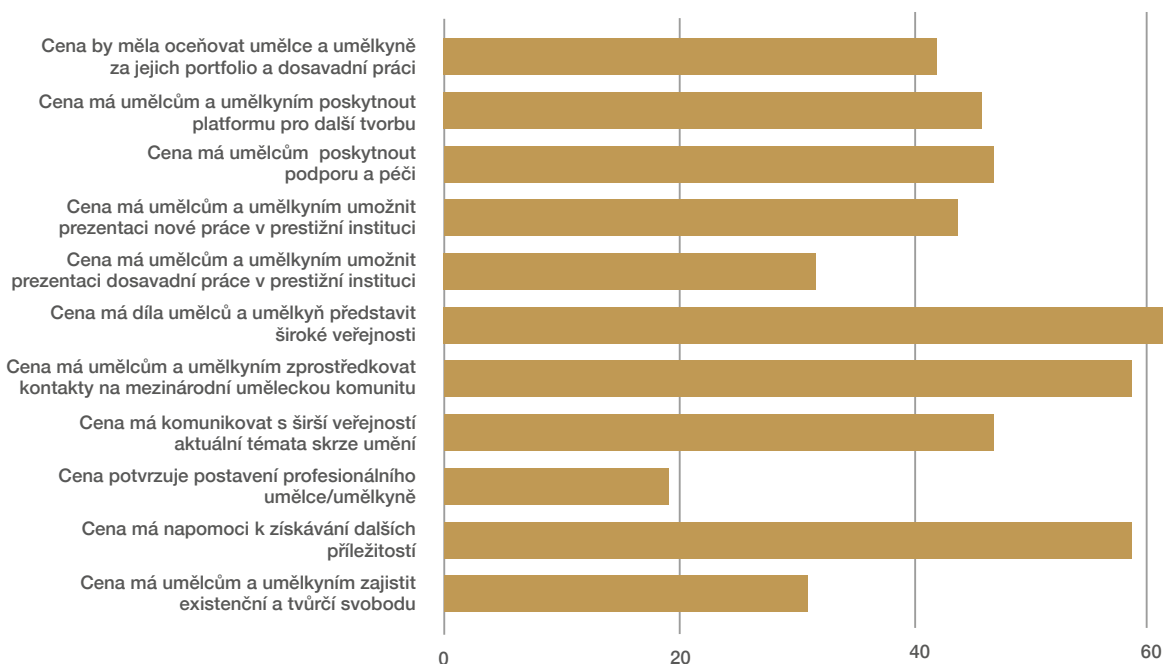
- » Poskytovat platformu pro další tvorbu
- » Představit díla široké veřejnosti
- » Poskytovat podporu a péči / komunikovat s širší veřejností aktuální témata skrze umění

Očekávání umělců a umělkyní

Poslední část dotazníků byla určena pouze respondentům a respondentkám, kteří sami sebe řadí do kategorie “umělec či umělkyně”. Cílem bylo zjistit očekávání umělců a umělkyní, kteří by se potenciálně mohli o CJCh ucházet. Z celkového počtu respondentů se do této kategorie zařadilo 63% osob.

Graf 8 - Očekávání umělců a umělkyní

Když jste nominováni nebo se hlásíte do CJCh, jaká jsou Vaše očekávání?

Nejčastější očekávání:

- » Cena má díla umělců a umělkyní představit široké veřejnosti
- » Cena má umělcům a umělkyním zprostředkovat kontakty na mezinárodní uměleckou komunitu
- » Cena má napomoci k získávání dalších příležitostí

Hodnocení důležitosti:

- » Za **nejdůležitější** je považováno představení práce veřejnosti (více než polovina hodnotí nejvyšší důležitostí), dále poskytnutí podpory a péče a zprostředkování kontaktů a příležitostí
- » Za **nejméně důležité** je považováno potvrzení postavení profesionálního umělce

Hodnocení podpory v jednotlivých oblastech:

- » Jako **zcela poskytuje podporu** je hodnoceno zviditelnění na domácí umělecké scéně (to z toho vychází nejlépe, největší spokojenost)
- » Jako **dostatečná** je hodnocená podpora v oblastech: finanční odměna, pozornost médií, zahraniční pobyt
- » Naopak **nedostatečná nebo žádná** podpora je vnímaná u zviditelnění v mezinárodním kontextu a dlouhodobá péče a podpora

Vybrané citace odpovědí na otázku, co dalšího by měla CJCh poskytovat:

- » *Celou šíří uměleckého vyjádření, nikoliv jen konceptuální trendy.*
- » *Možná spoluprací se vzdělávacími institucemi v umění (galerie, muzea, umělecké VŠ i SŠ, katedry výtvarné výchovy, INSEA, aj.) by pomohla širší veřejnosti zaměřit se na edukaci v oblasti současného umění.*
- » *Měl by být vybrán opravdu respektu hodný umělec či umělkyně, na němž existuje shoda širší odborné veřejnosti, který bude schopen i v budoucnu reprezentovat české umění.*
- » *Pro nás starší informaci, kam se mladé umění sune.*
- » *Advokacii důležitých témat spjatých s uměním a stavem společnosti na národní i mezinárodní úrovni.*
- » *Tvůrčí stipendia pro umělce na rok - tzn. na dobu, kdy vzniká nová výstava. Stipendium, které pokryje životní náklady a materiál na 1 rok. Dát umělci svobodnou volbu, jak rok využije - k odpočinku, cestování či vzniku výstavy. Žádné podmínky, jak s grantem naloží. Umožnit spolupráci s kurátorem, zorganizování výstavy s katalogem, pokud o to umělec bude stát.*

SHRnutí FOKUSNÍCH SKUPIN

V rámci výzkumného šetření proběhly celkem dvě fokusní skupiny. První z nich zahrnovala účastníky a účastnice, kteří mají k CJCh přímý vztah. Jsou ve věkovém a profesním postavení, které předpokládá, že se mohou do ceny hlásit (první skupina - mladí umělci a umělkyně). Druhá skupina zahrnovala účastníky a účastnice, kteří již zkušenost s účastí v ceně mají, protože byli nominováni do finále CJCh, či se stali laureátem nebo laureátkou (druhá skupina - laureáti a finalisté).

Mladí umělci a umělkyně

- » Poměrně často bylo zmiňováno, že není jasné, co cena vlastně “oceňuje” - respondenti/ky se shodli na tom, že **dříve byla cena udělena “za zásluhy”, ale to už dnes neplatí, protože ji často dostane někdo, kdo za sebou nemá žádnou větší výstavu. Může to tedy působit, že se oceňuje nějaké hypotetické budoucí dílo, potenciál, což vnímají umělci samotní paradoxně jako svazující.** Oceňování velmi mladých lidí podle nich vede mimo jiné k tomu, že se pak hlásí někdo, kdo vlastně nemá ani hotové portfolio, kromě studentských prací. Všichni se shodují na tom, že jejich studentská práce není dostatečně reprezentativní a předpokládají, že se jejich tvorba v budoucnu ustálí.
- » Někteří z konkrétních důvodů, které mladé umělce/umělkyně (ne)motivují k ucházení se o CJCh:
 - » Strach z mediálního tlaku, tlaku na sebe prezentaci, kterou je nutné strávit hodně času a ne každý je na to připravený
 - » Rozpačitost ohledně toho, za co by cena měla být udělena. Vnímání neukotvenosti dosavadní tvorby, kdy vyzrálost a zásadní díla by ještě měla přijít
 - » Nepřipravenost portfolio, nechť se přihlašovat pouze se školní prací, která může být v tu chvíli jediná připravená a hotová
 - » Pozitivní motivací může být možnost si celý proces vyzkoušet a projít. Zjistit, co obnáší, pojmout zkušenost jako motivaci na vlastním portfolio zpracovat a využít získané v budoucnu
- » Ohledně udělení ceny a vybírání laureáta nepadá shoda. Všichni vnímají tuto diskuzi jako aktuální, probíhající i mezi kamarády a v hospodách se spolužáky a pedagogy.
- » V rozhodnutí cenu neudělit jednomu laureátovi je vnímán rozpor - na jednu stranu cena jistě musí sledovat současné trendy, kdy se role kompetice a porovnávání v umění obecně velmi často zpochybňuje, na druhou stranu to nyní může vyznít, že SJCh pouze pasivně zareagovala na rozhodnutí finalistů samotných.
- » **Solidaritě a spolupráci považují všichni shodně za důležitou, ale dá se podle nich demonstrovat i jinak než skrze odmítnutí ceny, která tak ztrácí smysl. Mělo by spíše smysl cenu reformovat, než ji rušit.**
- » Většina respondentů je tedy vůči možnosti zrušení laureáta spíše kritická a letošní

rozhodnutí finalistů v nich vyvolává rozporuplné pocity a obavy o vlastní pozici (“Jak budu teď vypadat, když se přihlásím? Že jsem ten zlej, kdo chce peníze, slávu a soutěžení?”).

- » Možným řešením situace by třeba mohl být vznik konkurenční ceny, který by byl pro CJCh vlastně zdravý, protože by ukázal, zda ob stojí, co reprezentuje. Umělci by měli možnost výběru.
- » **Fokusní skupina potvrdila, že od ceny se očekává především to, že poskytne podporu, prostor pro další tvorbu a většina z nich vnímá, že toto cena opravdu dělá. Co je pro ně podstatné, je nicméně fakt, že si nejsou jistí, co cena znamená, za co oceňuje a co by tedy pro ně získání ceny znamenalo, zda je to pro jejich tvorbu určující, nebo ne.**
- » **Péče o umělce může mít různé formy. Panuje shoda, že by bylo dobré diskutovat, zda všechny aktuálně nabízené formy péče jsou skutečnou pomocí pro mladé umělce. CJCh by se mohla méně zaměřovat na rezidence, zahraniční propagaci a více na konkrétní podporu konkrétních finalistů/ek.**
- » Ohledně tématu komunikace s veřejností panuje shoda, že je určitým způsobem důležitá, ale není jisté, jak přesně by tato komunikace měla probíhat. Respondenti se nakonec shodli, že je velmi pravděpodobné, že široká veřejnost se o umění prostě nezajímá a ani zajímat nebude.
- » Podstatné do budoucna je zvýšení diverzity např. zvýšení, nebo úplné zrušení, věkové hranice. O diverzitě se diskutovalo i ve smyslu oceňovaných druhů umělecké tvorby. (Například o smyslu zabývat se faktem, že není oceňovaná klasická malba, že je většinou oceňované konceptuální umění. V bodě ale nepanuje shoda. Zazněl i názor, že jediným hodnotícím kritériem by měla být kvalita daného díla).

Laureáti a laureátky, finalisté a finalistky

- » Hodnotí vývoj CJCh podobně jako mladí umělci/kyně. Vnímají posun k větší progresivitě, ale zároveň určité uzavírání se veřejnosti.
- » **Mezi laureáty, kteří cenu obdrželi dříve i těmi z nedávných let, panuje shoda, že se významným způsobem rozvíjí péče o umělce, poskytované zázemí a podpora. Všichni zúčastnění skutečnost hodnotí jednohlasně jako velmi pozitivní a rádi by ji viděli i v budoucnu.**
- » **Formy a možnosti podpory hodnotí laureáti a laureátky v podstatě opačně než mladí umělci a umělkyně. Vnímají jako velmi podstatné síťování, podporu v zahraničí, poskytnutí kontaktů, propagaci, další možnost setkávání. (Oproti tomu mladí umělci a umělkyně podporují zaměření na skupinu finalistů a intenzivní podporu konkrétní tvorby).**
- » Shoda nepanuje v otázce, jak moc cena mění kariéru. Respondentky dlouho vedly diskuzi o tom, co si lze z výhry, případně účasti ve finále, odnést. Pro mnohé z nich byla zkušenost i traumatická, protože nebyly připravené na takovou míru veřejné pozornosti, která trvá několik měsíců a je velmi vyčerpávající a člověk se cítí pod velkým tlakem ve smyslu “teď musím něco vytvořit“. K tomu tlaku se také přidává fakt, že jejich výhra nebyla často dobře přijímaná okolím (několik respondentek zmiňuje zkušenost, kdy jim bezprostředně po předání ceny někdo přišel osobně

říct, že si ji nezasloužily).

- » **Všichni, kteří se ocitli ve finále ceny po roce 2010 se téměř jednohlasně shodnou na tom, že vybírání jediného vítěze není důležité a že by stačilo pouze podpořit pět finalistů, čímž by odpadl částečně onen velký tlak a podpořila by se komunita a spolupráce.**
- » Oproti tomu respondentka, která se účastnila dříve, tento názor nepodporuje a naopak se mnohem více blíží názoru mladých umělců, když říká, že jistá míra kompetice je nutná a bez ní vůbec CJCh nedává smysl.

Kdybychom měli obecně porovnat názory finalistů a finalistek, popřípadě laureátů a laureátek, versus mladých umělců a umělkyně, kteří se potenciálně mohou laureáty nebo finalisty stát, tak druhá zmiňovaná skupina je v hodnocení CJCh a její role v podstatě více tradiční. Mladí umělci mají rozporuplnější postoj ke zrušení vítěze, mají naopak větší motivace se soutěže účastnit i s nutným stresem, měnit by se podle nich měla spíše kritéria výběrů, transparentnost a způsob udílení (například důrazem na diverzitu žánrů). Bývalí finalisté a finalistky, případně přímo vítězové, naopak mají pocit, že samotný fakt "vítězství" tak podstatný nebyl, důležitá byla podpora, které se jim dostalo, avšak aspekt kompetice vytvářel tlak, který jim nebyl příjemný.

Účastníci a účastnice fokusních skupin se shodli v jedné věci, a sice věková hranice CJCh by se měla buď zrušit, nebo posunout, protože zbytečně omezuje. Tento názor byl podpořen i mnoha odpověďmi v dotaznících a zdá se, že panuje téměř univerzální shoda.

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Cílem této stručné interpretace je popsat názorové pole, které se kolem Ceny Jindřicha Chalupického vytváří. Názorovým polem se rozumí v tomto kontextu omezená škála různých perspektiv, které spolu vzájemně souvisí. Omezená proto, že různých pohledů a perspektiv je rozhodně více než tolik, kolik tato zpráva předkládá. Cílem výzkumu je srozumitelně propojit a upozornit na ty, které dohromady dávají komplexní obraz, jak se o CJCh mluví a uvažuje.

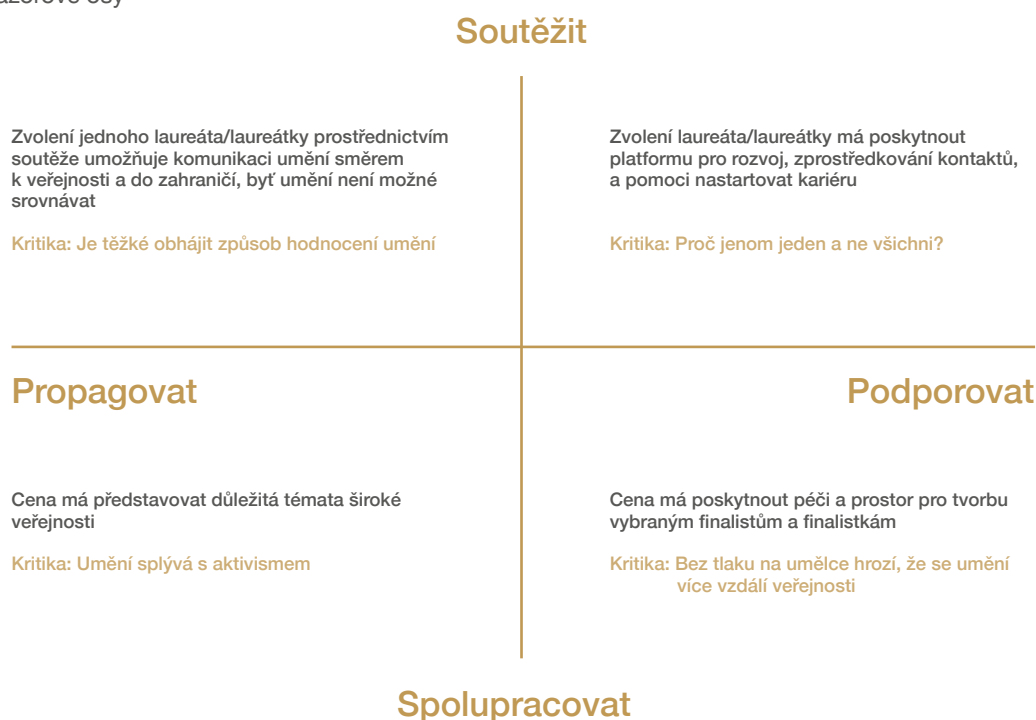
Názory na to, jak má cena vypadat v důsledku odrážejí názory:

A) Jak mají umělci k ceně přistupovat (mají soutěžit, nebo spolupracovat)?

B) Jakou roli má cena samotná hrát (má umělce podpořit, nebo propagovat)?

Tyto dva hlavní proudy uvažování - tedy soutěžení vs. spolupráce a propagace vs. podpora - jsou jednotící linky většiny diskuzí a odpovědí ve všech fázích výzkumu. Lze je považovat za osy, podél kterých se názory a přístupy k CJCh rozdělují.

Graf 9 - názorové osy

Na základě schématu, které znázorňuje hlavní názorové osy a hodnoty, ke kterým se vztahují, je možné vydefinovat 4 základní prohlášení, která do jisté míry reprezentují názorové pole kolem CJCh. Je důležité si uvědomit, že většina komunity kolem CJCh není nutně vymezená na konci některé z os, ale pohybuje se na škále - a také, že jednotlivec může proměnit svoje postavení podle toho, jak se mění jeho pozice v rámci komunity (například pokud se umělec dostane do finále, jak ukazují výsledky fokusních skupin). U každého prohlášení lze také shrnout nejčastější formu kritiky, se kterou je na něj z jiných částí názorového pole reagováno.

1. Prohlášení: ***Cena by měla vybrat jednoho laureáta prostřednictvím transparentní soutěže, protože institut vítěze slouží jako významný komunikační prostředek k široké veřejnosti v Česku i v zahraničí.***
 - » Tento přístup reprezentuje kombinaci hodnot “soutěž” a “propagace”. Hlavním smyslem ceny je v této části názorového pole vybírat ty, kteří mají největší šanci se následně prosadit a pomoci jim být co nejvíce vidět. Sekundárním efektem takového přístupu pak bude větší viditelnost a srozumitelnost současného umění co nejširší skupině lidí. Laureát/ka ceny je vnímaná jako komunikační nástroj současného umění vůči široké veřejnosti.
 - » Kritika tohoto přístupu spočívá především v poukazování na fakt, že umění nelze objektivně hodnotit, tedy že jakákoliv volba je nutně arbitrární. Neznamená to, že je někdo nejlepší, ale že došlo ke konsenzu. Podle kritických hlasů není možné, a ani žádoucí, umění jakkoliv hodnotit ve smyslu horší / lepší.
2. Prohlášení: ***Úkolem ceny je otevírat a podporovat diskuzi, přinášet do ní důležitá témata, která si zaslouží pozornost a ke kterým se současné umění může a má vyjadřovat.***
 - » Tento přístup se zakládá na kombinaci hodnot “propagace” a “spolupráce”. Stejně jako v předchozím případě je hlavní role ceny v této části názorového pole komunikační a jejím úkolem je zapojovat do diskuze široké pole aktérů a hlasů, přinášet témata, která jsou podstatná, aktuální a často i urgentní. Prostředkem k diskuzi a komunikaci ale nutně nemusí být jeden laureát, tuto funkci může cena plnit i bez toho, aniž by vybírala jednoho vítěze. Naopak by měla soustředit svoje síly v komunikaci skrze umělecká díla obecně, promlouvat k široké veřejnosti, že umění dokáže nastolovat důležité otázky, jeho role je částečně i osvětová. Podporu si v této perspektivě zaslouží všichni umělci, kteří do diskuze přispívají a jsou ochotni s veřejností komunikovat.
 - » Kritické názory vůči tomuto přístupu nejčastěji vychází z kritiky uměleckého aktivismu jako takového a upozorňují, že není úkolem umělecké ceny ani umělecké komunity řešit politické či ideologické problémy. Ceně by pak hrozilo, že se zpolitizuje a bude poplatná trendům, na úkor srozumitelnosti pro širší veřejnost tak ztratí ze zřetele umění samotné, které je z pohledů kritiků spíše apolitické.
3. Prohlášení: ***Volba jednoho laureáta či laureátky je důležitá, protože danému člověku poskytne možnost rozvíjet se, tvořit, prosadit se na české i zahraniční scéně. Smyslem ceny by mělo být právě takto poskytovat podporu lidem, kteří mají potenciál současného umění rozvíjet.***
 - » Tento přístup je kombinací hodnot “podpora” a “soutěž.” Hlavním cílem CJCh je vybrat mladého umělce či umělkyni, kterým může cena pomoci se rozvinout, nezávisle tvořit, navázat kontakty. Vítězství samotného laureáta může být zajímavé i pro širší veřejnost, ale v této části názorového pole je to sekundární. Na prvním místě je rozvoj kariéry daného umělce, kdy je CJCh vnímaná jako jedinečná příležitost se někam posunout, respektive tak posunout i samotnou českou tvorbu. Zároveň je důležité CJCh zachovat v podobě, ve které ji ustanovil Jindřich Chaloupecký, z úcty k jeho tradici, samotní laureáti mu pak svojí tvorbou vzdávají poctu.

» Kritika tohoto přístupu je jednoznačná. Jak lze obhájit, že podporu má získat jeden člověk, proč by ji neměli mít všichni finalisté?

4. Prohlášení: **Cena má vytvářet komunitu a bezpečné prostředí, posouvat současné české umění dopředu tím, že vytváří co nejpříjemnější a nejkomfortnější podmínky pro mladé umělce a umělkyně a pomůže rozvíjet jejich potenciál, je to v podstatě její nezastupitelná role.**

» Tento přístup je založený na kombinaci hodnot “podpora” a “spolupráce”. V této části názorového pole je nejdůležitější péče a spolupráce mezi CJCh a umělci a mezi umělci samotnými navzájem. Péče je vnímaná jako podmínka rozvoje umění a částečně i jako hodnota, kterou by mělo umění reprezentovat. Vybírání jediného laureáta či laureátky je v této perspektivě zbytečné, protože podpoří jednoho člověka na úkor jiných, přestože nelze přesně určit, čím by si výhru jediný vítěz zasloužil více než ostatní. Oceňování a soutěž jsou tak vnímané jako něco, co je překonané a co umělce zbytečně stresuje a jejich tvorbu nijak nemůže obohatit. Zrušení laureáta/ky v této perspektivě vede k větší svobodě pro všechny a také podporuje solidaritu jako základní hodnotu, bez které se umělecká scéna neobejde.

» Kritika tohoto přístupu spočívá především v poukazování na neochotu soutěžit, která popírá princip, na kterém je cena založena a na porušování odkazu zakladatele ceny. Bez soutěžení cena podle kritiků nedává smysl. Potřeba umělců nebýt ve stresu je vnímána částečně jako naopak sobecká a navíc se tímto přístupem umělecká komunita uzavírá sama do sebe a rezignuje na komunikaci s širší veřejností.

Výše uvedená čtyři prohlášení reprezentují ideální syntetizované verze názorů, které ve výzkumu zazněly. Nelze tvrdit, že většina respondentů se s uvedenými verzemi stoprocentně ztotožňuje. Výše popsané ale nevyhnutelně vyjadřuje větší, či menší názorovou inklinaci jednotlivých zúčastněných.